

Chemarea

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an Lei 200—
Pe un jumătate an Lei 100—
Autorități și instituțiuni Lei 500—
In streinătate dublu.

**ANUNȚURI DUPA TARIF SE PRIMESC LA
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI****CLUJ, STRADA REGINA MARIA 36****REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:**

Cluj, Strada Regina Maria No. 36.
Telefon: 7-60

Haos politic?

Ceeace se petrece în ultimul timp — în coloanele ziarelor bineînțeles și nu în realitate — este o adevărată luptă cu morile de vânt. Știri me-meu „senzationale” crează incon-tinuu situații și complicații cari nu există, desemnează stări politice fără altă existență decât cea de o zi din coloanele proaspăt tipărite pentru ca apoi să găsească „soluții” tot așa de apropiate de realitate, ea și premisele dela care s'a pornit.

În curs de mai puțin de 6 luni am văzut în ziare „fărămărire de parti-de” cari nu s'au fărâmițat, apeluri ne-numărate la anularea voturilor; am văzut coaliții de partide „pentru apărarea existenței lor — cari nu s'au făcut; ni s'au defilat diferite forme de guverne: de concentrare; de coaliție, de personalități și indeo-sebă de personalități — de dictatură; de extrema dreaptă, de gospodari, de specialiști și înfățișat de toate nuanțele și de toate calitățile — sau de toate lipsurile de calitate —, cari și-au trăit efemera lor existență în istorica convulsione a unor creere de reformatori fără răsunet.

Proprietari sau directori de gazete sedusi de încrederea în puterea mistică a cuvântului scris, au avut — și din nefericire — mai au încă credin-ța, că e suficient să arunci din gân-dire haotică, o formulă nebuloasă, pentruca a doua zi să albă și început de existență.

Or, spre lauda maturității politi-ce a poporului nostru, himerele, hi-mere au rămas. Și vor rămâne încă.

Haos politic? Care să îndreptă-tească schimbări, și încă cu abateri dela normele constituționale obișnui-te? Sau cari să impună soluții fără nici un curent în sânul maselor?

În primul rând nu avem nici mă-car o încordare politică în sânul maselor. Nu știu să fie o mișcare a maselor în spre partidul liberal sau averescan, ori euzist. Constatăm o încrezătoare și liniștită aderență față de partidul național-tărănesc.

Și nu se poate vorbi de o lipsă de sensibilitate sau de o lipsă de reac-țiune a maselor în caz de nemulțu-miră. Să ne aducem aminte de situa-ția din 1928. Atunci partidul libe-ral, n'ar mai fi putut stăpâni încă mult 3 luni curentul ostil al maselor. Există o similiară tensiune azi? Să ni se arate!

Există oare o luptă politică între partide? Nici măcar atât. Insuși se-mănătorii de vânturi — cari nu se gândesc la nici o furtună — susțin că între ele avem o tovarășie de ar-mie. Cu scop definitiv. Pentru apăra-re! Apărare? De cine? Între ele nu se atacă. Decât în măsura ce o cere „bună cuviința” politică. Opinia pu-blică — masele înțeleg, — își păstrează credințele. Cine le atacă deci? Doi directori de ziare? E naiv. Și p-nerii în același timp. Doi directori

de ziare, cu conștiința mai mult ori mai puțin ipotecată. Unul cu logica în buzunar, altul cu memoria scurtă. Uită, că nu 'nvie morții. Nici măcar Vlad Tepeș.

Sau poate „eroii” întrevederilor politice? Ei turbură apele politice și distrug partidele? Da. Aceștia sunt la modă. „Intrevederile” sunt cheia de boltă — pentru unii — în judecarea situației partidelor și a si-tuației politice. Sunt un fel de iarbă a fiarelor, cu care se deschid toate ușile. Și — zice-să — mai cu seamă a eapanelor. Ia închepuți-vă: Dl X ratat, cu dl Y, mai mult, ori mai puțin ratat, se întâlnește într'o ca-meră dosnică de hotel la un supeu și ea urmare se distrug partidele, se desbină ramuri și se schimbă stru-ctura politică a țării!

Nu cumva asemenea specimene vor intra la „concentrare” sau poate au aspirații să devină chiar „perso-nalități”? Ar fi prea idiot. Și prea de prost gust. Cum? Un ce de elită să se formeze din transfugi? Din gar-nituri scoase la depou?

În asemenea împrejurări însă, ce mai rămâne din haosul politic?

Câmpul politic este mai clar ca

oricând. Partidul național-tărănesc este în muncă încordată pentru a face tot ceea ce omeneste este posibil. Partidul liberal de ambele nuanțe se organizează, furându-și când unul când altul căciula. Partidul avere-can e în excursie în Italia. Celelalte așteaptă... să crească iarbă verde.

Greutățile economice? Incontes-tabil, există. Se înalță însă oricine ar crede, că remediul situației eco-nomice este declanșarea, schimbarea situației și a planurilor politice. Dimpotrivă. Schimbările politice, — îndeosebi cele forțate, au avut în toate timpurile urmări nefaste eco-nomice. Indreptarea economică re-clamă chiar continuitatea de muncă, metodă și sistem. Ceeace nu este ca-zul la schimbările politice.

Cei cari vor deci să creeze toate aparențele haosului politic, uită că deservesc țara. Chiar și sub raport economic.

Înainte de a porni deci la prigo-nă politică, domnișii cei cu zeci de so-luții politice, dar fără nici una eco-nomică, n'ar strica să-și mai cerceteze conștiința.

Ar dovedi cel puțin calitatea de huni români.

Planuri economice

Față de criza economică acută care stăpânește deopotrivă țările ca-pitaliste europene s'au încercat, în ultimul timp, să se formuleze soluții tip „planuri economice” diferite, ce în ce mai intensă a Americii, de aceea a Rusiei colectiviste și mai cu seamă de anarhia producției și a repartizării ei pe propriul lor conti-nent, specialiștii economici au ac-ceptat la un moment dat, la Geneva, soluția propusă de dl Aristide Bri-ând: Federalizarea Europei.

Prins într'o formulă de romantism vesel, memorandumul lansat în acest scop anul trecut a avut un succes puțin demn de invidiat. Unele gu-verne (Elveția) au fost sceptice, al-tele au răspuns numai ca să respec-te unele reguli de curtoazie diplo-matică, iar altele, printre cari se numără și țara noastră, s'au rostit respicat, arătând că mai înainte de a realiza o uniune politică trebuie de a realiza una economică, aceasta din urmă fiind singurul punct serios de plecare pentru salvarea economi-că — zice-se — a Europei.

Răspunsul guvernului nostru, re-dactat de dl Mironescu și supus dic-tuciei întregului cabinet, este, după expresia secretariatului Ligii Nați-unilor, un prețios program de care va trebui să se țină seamă atunci când vor începe „marile realizări”. Și ele par a nu fi departe. Partidul național-tărănesc a înțeles să facă o politică economică bazată pe reali-

tăți. În această lumină trebuie să vedem conferințele agricole dela București, Sinaia și Varșovia, apoi chestiunea tarifelor vamale prefe-rețiale, puse în discuție în trecuta sesiune a Ligii Națiunilor, — mo-mente politico-economice de o im-portanță covârșitoare și în cari de-legații nștri au ocupat locul cel mai de frunte.

Marile realizări întâmpină încă mari greutăți. În ordinea de idei ex-pusă aci, guvernul laburist al Marii Britanii nu înțelege să renunțe — ar fi pentru el un nou sens — la politica lui economică, bazată pe structura Cammonveath-ului britanic; gu-vernele revoluționare Peninsule Iberice visează încă la Imperiul colonial al Americii de Sud, făcând sfor-țări, demne de a fi luate în seamă, de o casetă contrabalan-sare a acțiunii Statelor - Unite prin înființarea unei vaste uniuni latine; iar Germania ruinată economiceste, amenințată de foame și solicitatoare de împrumuturi franceze trece cu buretele peste ce ar vrea să se numească tarife prefe-rețiale și cumpără grăul rusesc o-ferit pe un preț derizoriu.

Față de lipsa unei unități de ve-deri europene, guvernul Mironescu, prin capacitatea de necontestat a dlor miniștri Virgil Madgearu și Mihail Manoilescu, a purces la în-tocmirea unor programe de reface-re, cerute de necesitatea inexorabi-

lă de a se construi un proiect de re-facere economică a țării, proiect care să premerge rezolvarea crizei poli-tice. Între cele două proiecte întoc-mite separat de cei doi economiști există însă o deosebire fundamen-tală. Proiectul de refacere întocmit de dl Virgil Madgearu pe un termen de 5 ani se inspiră dintr'o concepție economică quasi-colectivistă. El e unitar și obligator de a fi executat sută la sută, indiferent de partidul care ar deține puterea. Pornind dela convingerea că un asemenea plan rigid pe un termen fix și cu metode și obiective mai dinainte fixate nu e posibil de realizat în statele capi-taliste unde inițiativa e în mâna particularilor, — dl Mihail Manoi-lescu a conceput un al doilea plan, burghez, maleabil, compus din 126 de puncte cari înseamnă tot atâtea soluții practice pentru a rezolva cri-za ce ne bântuie. Guvernul pare a fi decis a lucra pentru refacerea țării, după un al treilea plan, rezultată al celorlalte două.

Acest exemplu însă nu pornește din țara noastră. Undeva, nu prea departe, o lume nouă se ridică baza-tă tot pe un asemenea plan care se realizează integral, fără crâcnire, în ritm de muncă încordată. Se pare deci încă odată că e greșită părerea acelor cari cred că un popor în re-voluție este dispus a fi cucerit; dim-potrivă el este mai gata ca oricând să cucerească pe altele.

Și pentrucă chestiunea „planuri-lor economice” e deosebit de impor-tantă vom reveni.

Corneliu Albu

„Libertatea e binefacă-toare cu toate excesele ei. Nu este altă garanție mai bună pentru ordinea so-cială.”

G. Lecomte

Conferințele Chemării

Implinindu-și o datorie programească „Chemarea” a organizat și pentru acest an o serie de confe-rințe su cele mai variate subiecte sociologice, culturale, economice și politice. Vor conferința unii din cei mai de seamă fruntași ai vieții so-ciale publice, expunând probleme de cea mai stridentă actualitate, într'o formă pur obiectivă, accesibilă nu numai membrilor organizației, ci ta-turor acelor cari se interesează de manifestările spirituale ale timpu-lui. Titlurile conferințelor și numele conferențiarilor, precum și data și sala unde se vor ține, le vom anunța la timp.

Exploatarea cântecului colectiv

„Societatea sau Asociația compozitorilor Români“ percepe în temeiul nu știu cărei legi, pare-mi-se „Legea proprietății literare și artistice“, un bir pe cântecul colectiv. Tot ce moșii și strămoșii noștri au cântat din frunză, din drâmbă, din fluiet și din tilincă seara pe la clăci sau în amurguri trandafirii pe la stâni, se consideră proprietatea Asociației mai sus menționate, din care fac parte o seamă de rentieri ai artei care-au dat divorț de muze și au luat în antrepriză bogata creație populară. Într-adevăr ceiaze fac nădrăgarii aceștia sterpi, care se mulțumesc să fredoneze. „Foaițe verde și-o lălea“, este scandalos.

Cum stă chestia? Dacă un grup de flăcăi au poftă să facă o clacă pentru petrecere și joc trebuie să plătească o taxă anumită. (Nu interesează suma, este suficientă încasarea acestui impozit, pentru a ne îndigna și a ni se îmbujora obraji de rușine!) Ce sunt de vină țărani Români, că noi avem compozitori care nu compun nimic, ei se mulțumesc să umble cu traista din sat în sat, secheștrând în interesul clicei, visul țărănesc sau lăutăresc turnat în sunete melodioase? Ce suntem noi de vină că arta gândului cântat nu înfloreste pe meleagurile noastre în stil wagnerian sau beethovenian? Ne repugnă metoda aceasta de a crea funcționari muzicali și mai ales ne cuprinde o neînțeleasă spaimă, ca nu cumva fiscul să nu imite exemplul, ilustrului cenaclu, creindu-și o sursă de venit, pentru care ar fi nevoie de un întreg aparat administrativ: preceptori muzicali, administratori financiari — muzicali, etc. Nici pe vremea Turcilor nu se per-

cepeau impozite pe fluerat sau pe cântat din frunză!

În astfel de circumstanțe, o să ajungem să cântăm și să jucăm în gând, iar în ipoteza că la baza acestui impozit ar sta o prezumție legală juris et de jure, vom plăti frumos chiar când nu vom mai juca nici la nuntă. Și cum prin unele locuri, bocetele la înmormântare sunt melodice, vom ajunge încet, încet să plătim „Societății compozitorilor Români“ o taxă pentru plânsul artistic întrucât și acesta va forma proprietatea sus zisei asociații!

Este scandalos! Este stupid modul acesta de a umbla cu patahuza! Ai auzit Dta cetitorule, ea vre-un mare compozitor, al cărui suflet s'a revărsat din belșug în furtuna sunetelor orchestrate, să se gândească la procedeu de desfăcere rentabilă a mărfii sale? Un mare artist care reprezintă sinteza spiritului uman, se desprinde în toată măreția lui, ca un bloc de granit din sufletul colectiv, oferind din sbuciumul minții lui, doar forma, svăcnirilor impetuoză ale vulgului profan. Între marea artă și arta populară, există o strânsă corelație, există apropieri pe care le distinge numai cercetătorul adânc al problemelor de folklor. Faust, Hamlet, Don Juan, și toată marea epopeie a lumilor (Odiseea, Eneida, Nibehungii), vorbind de arta descriptivă exprimată în magia cuvântului, au origini populare.

Dar cântecul, esența lucrurilor, nu-și are el originea în marea frământare a societăților umane, care-și chinuie și-și sfășie haina de lut în luptă cu vitrega natură? Poate să pretindă cineva dreptul de pro-

prietate asupra furtunilor deslănțuite pe mările pustii sau pe piscurile vesnice înzăpezite ale munților sălbatici? Dar să nu ne pierdem în considerații filozofice, ci să tragem concluzia impusă de circumstanță.

Intrucât am primit la redacția noastră o grămadă de plângeri, rugăți fiind să intervenim cu vorba și cu scrisul la autoritățile în drept să înceteze această scandaloză situație, rugăm călduros pe ministru de resort, să ia toate măsurile dictate de împrejurări și dacă cumva există vreun text de lege care îndrituiește „Societatea compozitorilor Români“ la perceperea acestui impozit, să grăbească abrogarea lui. Mai mult să adauge un nou text în legea pentru proprietatea literară și artistică prin care suszisa societate să fie obligată a plăti în folosul tezaurului, un impozit anumit, datorat poporului român, pentru faptul copierii câte celor lui. Aceasta fiind și logic și drept. Altfel, vom avea prilejul să asistăm în curând la o răscoală fără precedent în istorie: „Răscoala cântăreților populari pentru apărarea drepturilor lor consacrate de istorie, de natură și de Dumnezeu“.

P. T.

Tinerete

Privită 'n abstract, tineretea, e o continuă năzuință către lucruri mari. Vreți să cunoașteți lucrurile mari ce le-a sădit natura 'n tinerete?

O veșnică năzuință către ele... 's multe, și frumoase, dacă renunțați la ele, s'a dus toată frumusețea vieții....

Ascultați! Printre lucrurile mari și frumoase, e și dreptate. Demultori filozofii vorbesc de dreptate, și spun că ar fi Dumnezeu, și poezii și

toți, și poporul în mîntea lui naturistă știe de dreptate — de acolo, atunci când îi este răpită, ridică murea cea a poporului.

Da tineretea e veșnica năzuință după ceva ideal — de ce-ai uitat că sunteți tineri? și v'ați svărlit în brațele liniștii? De ce-ai renunțat și voi să trăiți înalt cu Zamoixe? — pe când toată lumea nu mai trăiește înalt?

Caut să văd tineretea: și tineretea a dispărut în lucruri banale — de pornografie zilnică.

De ce ni se fură tineretea și de ce consimțim la lipsa celei mai nobile dintre virtuțile ei?

Toate epocile istoriei a numărat printre stindarde, ochi de foc și năzuinți mărete, de ce nu se văd lu-cind ochii? — de ce nu se văd ridicându-se steagurile?

Tineretea este năzuința veșnică spre ceva mare cu propriul ei sacrificiu. — De ce nu se cunoaște și s'a spălăcit și acest mare atribut, de ce pământul s'a răsturnat peste cer, și mi-a îngropat toate visele — de ce mînerul sabiei, nici patul de armă nu mă cheamă? — de ce atâta vraje — că păcatul mi-a zdrobit visul, de se sbate 'n pieptul meu în sbucium de făcut?

Tineretea nu e numai iubirea de... ea e privirea adâncă, e săgeata înfiptă adânc în corpul împrejurărilor — este pecetea ei pusă acolo pentru totdeauna — de ce am renunțat la aceasta?

De ce alunec cu mâna albă peste fața lucrurilor și cad la picioarele zeului bătrân care își lărgeste grimasa?

Tineretea nu e numai focul care svăcnește, ea fiind Dumnezeire, pedepsește, ea știe pune mâna 'n gât morții vieții și spintecă văzduhul — dar trecerea ei e întotdeauna în pas săltat spre idealul care fuge.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ

Convocare

Domnii acționari ai Bancii Centrale pentru Industrie și Comerț S. A. Cluj sunt convocați la

a XII-a adunare generală ordinară

pe Sâmbăta 14 Martie 1931, la orele 9 a. m. în sala de ședințe a Camerei de Comerț și Industri Cluj, Calea Victoriei No. 51 cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Raportul Consiliului de Administrație și raportul cenzorilor.
3. Statorirea bilanțului, a contului de profit și pierdere pe anul 1930 și descărcarea Consiliului de Administrație și a cenzorilor pentru gestiunea anului 1930.

4. Distribuirea profitului net.
5. Stratorirea marcelor de prezență pe anul 1931.
6. Complectarea Consiliului de Administrație.

Conform art. 14 din statute, în adunările generale fiecare acțiune are un vot totuși nici un acționar prezent nu poate reprezenta mai multe voturi, decât 1/10 parte a voturilor prezente în adunarea generală, fie ca proprietar, fie ca plenipotențiarul altui acționar.

Drept de vot în adunarea generală vor avea numai acei acționari, cari și-au depus acțiunile până la preția adunării generale la caseria institutului în Cluj, sau vor prezenta în acelaș termen reversul despre depunerea acțiunilor la filialele noastre sau la societățile (și filiale lor) membre la „Solidaritatea“ — Asociația institutelor financiare române din Ardeal. Asemenea se vor putea depozita acțiunile la filiala băncii „Albina“, București, (Strada Lipscau).

Reversele băncilor despre depozitarea acțiunilor la institutele indicate sunt a se expedia Centralii noastre din Cluj, în așa timp, ca acelea să sosească până în preția adunării. (Art. 14 din statute).

Cluj, la 8 Februarie 1931.

Consiliul de Administrație.

Active

Bilanț general la 31 Decembrie 1930.

Passive

Cassa	11,615.689		Capital societar	50,000.000	
Scont	230,188.981		Fond general de rezervă	21,752.119	
Scont cu acoperire hipotecară	25,876.358		Depuneri pe livret	184,350.554	
Conturi Curențe	143,880.287		Depuneri în cnnt-curent	5,905.230	
Efecte publice și acțiuni	47,288.514		Depuneri fond de penzii	7,343.055	197,598.839
Imobile:			Reescont	140,990.378	
Edificiile Centralei, edificiile Sucursalelor Albă-Iulia, Bistrița, Hațeg, Turda, depozitele de mărfuri la Sucursalele Albă-Iulia și Sibiu	12,407.200		Dividendă neplătită	369.374	
Mobilier	655.000	441,916.029	Conturi curențe creditoare	19,032.418	
			Interese tranzitoare	3,340.385	433,083.513
			Beneficiu net		8,832.516
					441,916.529

Cluj, la 31 Decembrie 1930.

Ionel Comșa, director general.

Dr. Octavian Sglimbea, director,

Ioan Babeș, expert contabil.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Valentin Poruțiu, președinte.

Georgiu Topescu

Dr. Leo Parasca

Constantin Hertia

Dr. Ionel Pop

Ing. Eugen Muntean

Dr. Camil Velican

Dr. Laurian Gherman

Victor Moldovan

Subsemnații cenzori am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și consonanță cu registrele institutului.

Cluj, la 10 Februarie 1931.

Constantin Popp

Aurel C. Domșa

Anton Mandea

Nicolae Vasii

Rotativa

Cetitorule,

Poate Dta nu ești obișnuit cu mecanismul destul de complicat al vieții constituționale, mai ales că Dta arbitrează în conflictele politice dintre partide, cu totul după alte criterii decât omul politic.

Pe Dta nu te interesează aproape de loc certurile intestinale ale cutărui partid sau cum spui Dta sfada dintre domni mari și mici și nici nu-ți efinii mîntea cu formule de algebră constituțională, ci te așezi frumos în sfera intereselor dumitale și-ale vecinilor dumitale și construiești pornind de aci o frumoasă clădire, croită din linii perfec-arhitectonice, cu temelile înfipte adânc în realitățile stringente ale vieții. Așa judeci dumneata, știu precis lucrul acesta datorită anchetelor cotidiene, din care am adunat un imens material documentar, fecund în consecințele lui practice, și bine faci că judeci astfel. Inchpuiește-ți, că ți-ai deplasa voluntar gândirea dumitale concretă, desprinsă din ritmul intereselor apropiate, în sfera certurilor și mișcărilor de suprafață și atunci vei observa că plutești în vid. Dacă toți semenii dumitale cu judecată sănătoasă și robustă ar face la fel, întreaga orientare politică ar impune o ciudată deplasare a liniilor de forță în câmpul sterp al taifasurilor interminabile, a căror exclusivă preocupare se reduce la gripa unei excelențe, la supărarea ușor remediabilă a unui mititel nervos și vesnic nemulțumit, la vînzoleala partidelor de opoziție pe chestia teoriei partidelor de guvernământ și-a succesiunii la putere, etc.

Da! înțelepciunea dumitale, un mic fragment din marea înțelepciune populară, refuză categoric acest soi de judecăți anapoda. Știi cu exactitate, că examenul partidelor politice, se dă la anumite răstimpuri stabilite în fața obștiei frământată de griji și nevoi, că această obște creiază și mănăncă molii creați, neputincioși, și ceice este mai esențial și demn de reținut, că nu se mai revine, istoricește vorbind asupra organismelor politice scoase din uz. N'ai ideie ce lucru sănătos este acesta pentru primenirea atmosferei.

De aceea îți mărturisesc sincer, că am o deosebită admirație pentru judecata dumitale limpede. Și pentru că am pribejul să-ți comunic sentimentele și gândurile mele, țin cu orice preț să te lămuresc asupra unui lucru, care nu trebuie să-ți scape și care poate nu te-a preocupat îndeajuns. (Judecata dreaptă neglijează uneori o sumă întreagă de găinării periculoase, așa că până în momentul constatărilor precise se pot face inutile experiențe).

Vreau să-ți vorbesc despre rotativă. Ce este rotativa? Este un sistem politic antidemocratic, adică în contra voinței celor mulți (concepând democrația nu în sens libertar, ci în sens țărănesc), care presupune existența a două partide de guvernământ, cu drept de monopol în viața publică. Este un uz perimat, bine ajustat pentru o clică oligarhică, a cărei factice divizare în două tabere adverse, are ca scop distribuirea puterii după un celas program de guvernare, cu mici deosebiri de dtaliu, urmărind însă aceiași țintă.

Observatorul neexperimentat, crede că are de ales între două eurențe adverse, conturându-se în mîntea lui două aspecte diferite ale vieții politice. În realitate lucrurile stau altfel. Taberile se ceartă de ochii lumii. Intre ele există un consens de exploatare a puerii, pe care și-o înmănează cu dibăcie la intervale anumite. Pentru că acest conflict aparent să prezînte aspectul unei lupte adevărate, intervalele succesiunii la putere, nu trebuie să se suprapună peste sorocarele constituționale. Un mic exemplu: certurile dintre răposatul partid conservativ și partidul liberal în veacul trecut, aproape până la marea unire. Ia și dumneata istoria în mână și citește. Conservatorii apărau cronicarii și eumenii mănăstirilor defuncte tradiția spirituală sedimentală în file

mucede de cronici, liberalii se sbăteau să aclimatizeze o brumă de cultură și civilizație apuseană; dar când era vorba de interesele economice ale ambelor tabere, domnia o dumnezeiască armonie între luptători. Nici o deosebire structurală de concepție. Câteodată, așa alumind, conservatorii susțineau reducerea tarifelor vamale, care stânjeneau în parte câștigul lor material și mai dedeau din când în când câte o mică panama pe față peste care trageau frumusețea musamama. Încolo reprezentanții ambelor tabere, exploatau munca națională, fiecare d'priceperea sa și la adăpostul grijelor de legitimă răsmeriță printr'o bine organizată forță armată și polițienească (concursul dat de liberali conservatorilor la fundiari în 1907, cu ocazia răscoalilor țărănești, s'arveste de exemplu. Știe prea bine gh'neratul!).

Improprietățile dela 1864? Praf în ochii țărănilor! Ion Brătianu, ar fi spus cândva înaintea de reforma agrară dela 1864, că nu-l interesează chestia proprietății rurale, ci mai mult problema băncilor și-a creditului în genere; liberalismul și-a îndeplinit misiunea, în ceiace privește regimul proprietății imobiliare rurale, prin proclamarea principiului liberei circulații a bunurilor. Atât. Ceiace însemnează că prin încadrarea statului și societății românești în ritmul circulatoriu al vieții capitaliste s'a atins ultima țintă a vieții noastre social-economice. Țărăni depredați dealungul istoriei de pământurile lor, să le recâștige prin munca dacă pot! Problema agrară în România dinaintea războiului cel mare, oferă cercetătorului un sfâșietor de trist capitol de istorie socială. Reforma agrară postbelică? Dacă forțele agrariene intrate în arenă n'ar fi scărmanat îndeajuns partidele oligarhice, (liberalii și anexele lor) această reformă n'ar fi însemnat altceva decât o organizare defensivă a marelui proprietăți individuale. Pe vremea acestor două partide domnia sistemul rotativei și părea firsec.

După unire însă intra în arenă forțe noi, a căror grupade a dat naștere unui nou partid politic: partidul național-țărănesc. Cu o structură ideologică profund democratică, printr'o dărză și aspră luptă, a căutat să scoată din viața noastră publică, partidul liberal, ca organism îmbătrânit care încerca să supraviețuască rosturilor sale istorice. Și-a reușit. Revoluția agrară în România, a însemnat un triumf al progresului politic, în sensul permanentei deveniri, al luptei pentru nimicirea formelor vechi de viață politică, pentru năruirea moravurilor nepotrivite vremurilor noi. Ar avea vre-un senz politic și istoric revenirea la sistemul rotativei, când noi, național-țărăniștii ne-am făcut un titlu de glorie din sfărămarea organismelor emasculate?! Mișcarea agrară din România a impus în viața noastră politică un nou crez: crezul luptei neîntrerupte, de afirmare, care nu se poate doza după firava rețetă a rotativei. Rotativa transformă programele politice în evanghelii indiscutabile, iar partidele politice în clici legate prin interese asemănătoare, având, cum am spus mai sus, același scop: exploatarea celor mulți prin deținerea puterii de stat. Nu! Luptă dărză și aspră, aceasta este deviza scrisă pe steagul nostru și cine nu este în stare să reziste, să piară!

Mi se pare că acesta este senzul democrației. Problema succesiunii la guvern, apare în lumina celor de mai sus, ca un reflex al conștiinței colective. Forțele se verifică jos, nu sus. Prin luptă, nu prin gâlceavă de bălciu. Monarhul observă! Cântărește și compară raportul de forțe și hotărăște în urma examenului obiectiv al pulsului de jos.

Petre Tutea.

Cetiți „Chemarea“

Cum sunt tratați românii, cari locuiesc azi în Ungaria

— Declarațiile Dlui Gh. Pop, Subsecretar de stat la Culte —

Interviewat de ziarul Bukaresti Lapok asupra problemei minoritare, d. Gh. Pop subsecretar de stat la culte, a făcut unele declarații extrem de sguduitoare asupra situației negre în care se sbate minoritatea românească din Ungaria, cari au demonstrat cât de nedreptățile sunt văicărelele ungarilor dela noi.

D. subsecretar de stat Gh. Pop a declarat ziarului următoarele:

Contele Bethlen a făcut nu de mult o declarațiune corectă și precută că nu vrea să se amestece în chestiunile interne ale altor state.

A putut face declarațiunea aceasta, fiindcă știe, că minoritatea maghiară din România este condusă de o clasă domitoare bine organizată, care singură este capabilă să intervină în preținsele revendicări, sau nemulțumiri, pe cari le-ar avea.

În schimb trebuie să constatăm, că Ungaria calcă în picioare obligațiunile luate înconvențiuarea minorității față de românii rămași în Ungaria și a adoptat o politică de asimilare față de ei atât de violentă, încât întrec cu mult politica de maghiarizare antebelică.

Ca să mă servesc de un exemplu: Românii din Ungaria aveau la încheerea păcii 20 parohii gr. or. Din 20 de preoți au mai rămas 2 în Ungaria, ceilalți au fost nevoiți să se refugieze în România, din cauza situației insuportabile care li s'a creat. În parohiile astfel descompletate, Ungaria nu admite să fie instalați alți preoți. Fiindcă în Ungaria nu există teologie gr. or. ungarilor nu permit să fie instalați preoți din România, nici în cazul, dacă aceștia ar fi dispuși să solicite supușenia ungară.

Românii din Ungaria, 40—50 mii

la număr, n'au nici o școală și astfel sunt fără conducători, preoți și învățători, față de politica de asimilare cu orice preț.

Față de aceasta este suficient de a releva că ungarilor din Ardeal și Banat au aproximativ 1400 școli primare și 60 școli medii.

Din faptul acesta se poate vedea, care este situația minorității române. Ungaria nu respectă convențiunea minoritară. În același timp însă face propagandă în străinătate pe chestiunea preținsei oprinări a ungarilor din România, România ori-când este gata pentru o confruntare a situației românilor din Ungaria cu a maghiarilor din România.

Însă ce ar zice cineva dacă în baza divergențelor existente, am aplica același sistem față de bisericile ungurești din România și am reduce cu încetul sute și scute de preoți, și nu am permite ca posturile vacante să fie reocupate. Și astfel ungarimea de un milion și jumătate ar rămâne fără preoți.

Constat cu regret sincer toate acestea fiindcă scopul meu nu este să creez atmosferă împotriva Ungariei. Convingerea mea și acum este, să rezolvim problema minoritară cu cel mai mare liberalism. Să se dea minorităților toate drepturile, cari nu se opun unității statului.

Și acum sunt aderentul hotărârilor dela Alba-Iulia, însă când revestesc peste hotare, cu durere constat, că poate în afară de Cehoslovacia — aproape două milioane de români trăiesc în cea mai mare nedreptate. Față de aceasta, fără intențiune de a mă amesteca în chestiunile interne ale altor state, nu pot nega că nu pot rămâne, ca român, indiferent față de starea aceasta de lucruri.

„Țineți cu poporul ca să nu rădăciți“

Simeon Bărnuțiu.

Aspecte

Și zi așa, la Bulzești... a căzut... neauna mare!

Dincolo de marginile orașului, se întinde un întreg cu totul necunoscut. Orașul sfârșește la ultima licărire a luminei electrice. Ultima fereastră împodobită cu flori de bucurie, e fereastra orașului. Caldă, impresionantă, cu cristal de suflet în arabesc — dincolo de ea joacă în culori blânde gândul molesitor al confortului — clădirea nu știu cărui Dumnezeu, căci Dumnezeu se schimbă cu fiecare casă mai mare sau mai mică.

Fereastra dela mahala, o colorată în mohorât. S'a închis pleoapa gândului voios, spre înțeles. Fereastra dela mahala are pământ sărit în ochi, și astfel nespălat, pierdut privește dela pământ în sus de un metru.

Aduceți-mi o mie de mașini să scoatem din pământ o casă dela mahala!

Se vede în casa o fată, cu brațe goale de proletară-vestedă — ea știe că viața nu e decât într'un fel: așa cum o trăești...

— Și așa, la Bulzești a căzut neana mare...

— Ia zău, ajute-ți Dumnezău... (Cunoaște-ți senzul cuvintelor) acolo unde omul este aproape de moarte, are întotdeauna pe Dumnezău... Așa e silit să-l aibă înodat în cuvinte cu banii în legătură cu nod — îl ține sub limbă, și-l poartă în suflet. Nu știu dacă știți că soldații pe front purtau semne, de îndepărtarea morții și așa conjurau pe Dumnezău de frică, în gând și în vorbă.

Acolo pe un vârf, de munte, pică o nenorocire fără ca omul să aibă un mijloc de parat. Efectul ajunge până în adânc și omul crede că e colțit ca de o fiară ai cărui dinți albi stau în strânsă legătură cu adresa omagială față de atotputernicul.

Trei femei dela...
— De unde ziceți că sunteți?
— De departe.
— De unde?
— Noi suntem de departe, dela Câmpeni mai încolo.
— ? (dela Vidra).
— Mai încolo.
— Dela Bulzești?
— Ia, dela Bulzești, suntem, ajute-ți Dumnezău.

Trei femei dela Bulzești stau în fața mea: oblogite la picioare în opinci cu obiele și nojiți. Dela Bulzești de 5 zile înghețate și uscate. Da' cum? ele merg împleticite, și țin de sold o traistă (straită). Intră în case, stă la uși — fiindcă la Bulzești a căzut „omăt“ cât lumea — îi omatu mare la Bulzești și nu se face „nic“, ajute-ți Dumnezău, țaiete Dumnezău, și se duc din casă în casă, că-i un lucru vechi, dela munte vin să ceară Moții, cum vin în „vechiul regat“ pe la casele gospodarilor, țiganii după căpătat...

Reintors, am fost surprins de lumina orbitoare a luminelor electrice, pe când în spatele meu, pe urmele mele, s'au șters ca prin făcut orice impresie de întunerice — de enigmă, de mister, căci am uitat că acele femei, aveau capetele îmbrobodite de mai multe ori și câte-o bătă bună în mână.

I. Ch.

Revizionismul

I.

Revisionismul s'a născut imediat după Tratatul de pace dela Trianon. O mișcare reacționară împotriva desmembrării teritoriilor dela Ungaria s'a fondat încă în preajma conferinței de pace dela Paris, și anume așa numita „Liga pentru apărarea teritorială” („Területvédő Liga”). La conferința de pace, în 16 Ian. 1920, contele Albert Apponyi, șeful delegației maghiare, se opune cu îndârjire la desmembrarea teritoriilor dela vechea Ungarie. În 20 Febr. 1920 cotidianul „Pesti Hirlap” din Budapesta imprimă o ediție specială a ziarului în patru limbi cu un protest enrgic împotriva ciuntirii de teritorii dela Ungaria. Mișcarea ziarului are în frunte pe nobilii, *Wekerle, Andrássy Gyula, Wlassics, Szerényi, Teleki Pál, Herczeg Ferencz*, etc., cel din urmă un ovreiu maghiarizat, iar ceilalți nobili de casă, cari își pierdeau latifundii enorme prin Tratatul dela Trianon. Mișcarea pornită n'a avut nici un răsunet în străinătate, jelațiile nobililor ajunși la sapă de lemn, n'a prins ani de-arândul.

Tratatul de pace a fost iscălit de Ungaria la 4 Iunie 1920, iar în 13 Nov. l-a ratificat. Cu ocaziunea subscrierii păcii „Pesti Hirlap” a editat un nou album revizionist cu harta veche a Ungariei. În 4 Iunie 1920 s'a ținut un doliu general a întregii Ungarii, deasemenea și în 13 Nov. Revisionismul maghiar își pune temelia pe declarațiunile izolate ale câtorva politicieni englezi, germani, italieni și francezi, cari s'au pronunțat asupra noii situații create prin Trianon, cu aceeași competență cu care ne-am pronunțat oricare din noi asupra independenței și situației naționale a cutări trib de negrii din Tuaregia sau din cel mai îndepărtat colț al Africeii. Aceste declarațiuni servesc ca puncte de plecare și de sprijin ale unei teze absurde și utopice. Și anume, fiindcă lordul Baldwin i-a trăsnit prin cap să declare, că: „Pacea s'a întrerupt cu iscălirea tratatului dela Versailles”, sau că *Asquith* a spus: „Pacea aceasta nu-i opera unor bărbați de stat”; pe acest motiv vecinii noștri pur și simplu cer revizuirea tratatelor! Dar ce are de a face declarațiile lui *Asquith* sau ale lui *Baldwin*, cu dreptul istoric și autochton de două milenii a patru milioane de Valachi asupra Daciei superioare??

Cercetând istoricul acțiunii revizioniste maghiare vom vedea, că se împarte în trei etape. Prima etapă e numită de Unguri „etapa luptelor guerilla”. A doua etapă este acțiunea întreprinsă prin presă a lordului ovrei Rothermere. A treia este aceea pornită în urma discursurilor ducelui *Mussolini* și a ministrului de externe al Germaniei, *Curtius*.

În prima etapă „a luptelor guerilla”, nici nu se poate spune c'a existat o mișcare revizionistă propriu zisă, iar propaganda întreprinsă în străinătate n'a avut nici un răsunet. Această perioadă durează până în 1925. Opere, declarații și păreri izolate sunt citate ca succese ale revizionismului în acest timp și anume: scrierile lui *Robert Laussnig*, declarațiile lui *Nitti*, *Guermier* (Franța), *Captani Elliot*, *Lord Newton*, *Viscount Bryce*, *Lord Montagu*, *Lord Sydenham*, *Lord Weardale*, *Marques of Crene*, *Lord Phillimore* (în Anglia). Acestea sunt mai mult niște succese familiare ale nobilimii maghiare, care avea legături de rudenie cu multe familii din țările Anusului, din alianțele survenite prin căsătorii.

În 1923, *Jean Desthieux* scrie studiul său: „Nu-i încă pace! Mica Antantă!”, în care apără și protejează pe Unguri. Apoi *Charles Tysseyre* în „Une erreur diplomatique” și „Ungaria Ciuntită”, expune teze favorabile revizionismului.

A doua etapă a revizionismului ungar începe cu campania prin presă

întreprinsă de către Lordul Rothermere. Rothermere își începe acțiunea revizionistă în 1927 Iunie 21 prin ziarul său „Daily Mail”, în care apare celebrul articol revizionist „Locul Ungariei sub soare”. Acum pentru prima dată „nedreptatea Ungariei ciuntite” este accentuată cu acorduri jalnice în fața lumii prin cele două milioane de exemplare zilnice ale ziarului „Daily Mail”. O ofensivă puternică întâmpină ziarul „Daily Mail” din partea întregii prese europene. Au urmat apoi o mulțime de polemice și discuții în chestiunea revizionismului, din cari uneori se părea c'am ieșit înfrânți, noi statele sucesoare, în lipsa unei organizații temeinice a presei externe și a reprezentanței diplomatice, de cari suferam în special noi Români. În urma acțiunii întreprinse de ovreiu boierit al Angliei, Lordul Rothermere, în Ungaria îi răspunde un alt ovrei, *Herczeg Ferencz*, care pornește o mișcare revizionistă internă și salută acțiunea Lordului Rothermere întocmind o listă de 1,300.000 de iscălituri într'un album revizionist. Liga Revizionistă Maghiară întocmește albumul iscăliturilor aderentilor revizionisti ai Ungariei și prin delegații ei *Nagy Emil* și *Vermes Béla*, în 10 Nov. 1927 la Londra, predau în mod solemn Lordului Rothermere albumul elegant de 25 de volume al revizionistilor. Lordul Rothermere, „Don Quichote dela Daily Mail”, primește cu ceremonialul cuvenit omagiul foștilor fii ai desertului asiatic. În 1928, fiul lui Rothermere *Harmsworth*, vizitează Ungaria: dela *Soporn* la Budapesta și dela *Seghedin* la Dobrișin fiul lordului s'a bucurat de primirea cea mai cesariană ce ar pute-o primi vre-un muritor. După această vizită, ziarul „Pesti Hirlap” trimite pe ziaristul său de frunte *Rákosi Jenő* ca să facă o vizită lordului Rothermere în Anglia, cu care se întretine timp de 2 săptămâni. *Rákosi* pleacă apoi la Roma, unde este primit de *Mussolini*, care-l încurajează în acțiunea întreprinsă și îi promite tot concursul și sprijinul său. În 1929 Febr., *Rákosi* moare: o statuie impozantă i-se ridică defunctului ziarist, din partea ziarului „Pesti Hirlap” ca și un omagiu adus memoriei celui mai strasnic luptător revizionist.

Urmează a treia etapă, care începe cu declarațiile făcute în 1928 de către ducele *Mussolini* lordului Rothermere, declarații cari prin publicarea lor în „Daily Mail” la 27 Martie 1928 stârnesc o mare senzație. *Mussolini* declară, că revizuirea tratatelor este nu numai interesul Italiei, dar și-a lumii întregi, apoi că punctul de vedere oficial al guvernului italian este revizuirea.

Din declarațiunile ministrului de externe al Germaniei, *Curtius*, reiese că și guvernul german în mod oficial împărtășește punctul de vedere revizionist. Ne mai vorbind de atitudinea guvernului ungar, care se poate vedea foarte clar din declarațiile premierului conte *Stefan Bethlen* făcute lui „New-York Times”: „Noi vom să redobândim pe frații pierduți aparținând națiunii maghiare și pretindem plebiscitul și atunci se va vedea dacă vreau oare și celelalte naționalități să se reîntoarcă la noi, sau nu?” Acelaș punct de vedere îl găsim în această pricină și în declarațiunile ministrului *Gömbös*, etc.

Liga Revizionistă Maghiară are și ea o activitate de propagandă iredentă revizionistă enormă, un lucru prea bine cunoscut și de prisos să-l mai tratăm.

Petre Petrinca.

(P. S. După acest scurt istoric al mișcării revizioniste, în numerile viitoare ale „Chemării” voi arăta falsitatea expunerii tezei revizioniste și modul infam prin care ea este infățișată străinătății). P. P.

DI C. Teianu a dat in judecată ziarul „Keleti Ujság”

În urma celor apărute în oficiul partidului maghiar „Keleti Ujság”, în legătură cu afacerea spiritului negru și arestarea lui Andrei Kun, d. Const. Teianu secretarul general al min. de Finanțe și deputat de Bihor, a adresat contelui Betlen, președintele partidului maghiar și deputatului Willer, următoarea telegramă:

„Oficiul partidului maghiar „Keleti Ujság” publică un reportaj cu privire la arestarea lui Andrei Kun amestecând și numele meu printre rânduri. Pentru asemenea înșnușăcer negrescit imediata dovadă de fapte. Dacă aceste dovezi nu se produd și sunt sigur că nu se vor pro-

duce cer dela dv. o imediată desaprobare și desmintire în afară că voi sesiza parchetul. Cu regret mă voi vedea silit să vă socotesc răspunător și autor moral al acestor acuzări al căror cuprins vă rugăm să dispuneți să fie publicat cu caracter block în ziarul d-voastră, binevoind a cunoaște că m'am adresat dlui Dr. Ionel Pop, ca să intenteze acțiune în calomnie ziarului „Keleti Ujság”

Const. Teianu

Alături de răspunsul drastic al dlui Const. Teianu, infierăm cu toată energia procedul incalificabil al ziarului minoritar, care și-a făcut din obiceiul de a svârli cu noroiu în demnitatea țării — o profesie.

Scrisori din Belgia

Câteva pilde de omenie și de bună administrație

Cele ce vor urma, nu sunt un produs al imaginației, nu sunt nici povești banale sau fleacuri cum li se mai spune, ci lucruri adevărate ce nu pot scăpa neobservate de ochiul curios al străinului dornic de lucruri noi. Și când m'am hotărât să le scriu, am avut alt gând și alt scop decât acela de a măzgăli paginile albe. Le scriu cu deplină convingere că ele sunt lucruri ce trebuie să intre în capul fiecărui Român, să intre și să rămână adânc imprimate în conștiința fiecărui dintre noi, aducându-ne mereu aminte de datorii ce le are fiecare om ce trăiește într'o societate pe care o numește cu emfază civilizată.

O pildă de respect al bunului alțuia.

Într'o zi, intrai cu un prieten în palatul poștei din Liège pentru a scrie o scrisoare. Prietenul avea o servietă de curând cumpărată și de o calitate superioară. În ea, cărți de citit, caiete, etc. La plecare și-o uită pe masa unde a scris. Într'un târziu după vre-o 2-3 ore, își amintește că avusese și servietă la el dar nu dădea seama unde a lăsat-o. Alergăm prin toate locurile pe unde umblasem mai înainte, deci și la poștă. Cu pași vrășmași se îndreptăm spre masa unde scrisese. Minune. Servietea a rămas nesterpelită în acest lung interval de timp, în care sute de indivizi au intrat și eșit din poștă, dintre cari, desigur, o mulțime au scris chiar la aceeași masă pe care se afla servietea uitată. Și cum am spus, nu era vorba de o marfă proastă, iar cum conținutul ei nu se putea vedea din afară, orice amator de a-și însuși lucrurile ce nu-i aparțin, și-ar fi putut ușor închipui că poate și conținutul este altul decât niște sărăcăcioase cărți unsuroase și subliniate printre rânduri cu toate culorile curcubeului.

Cum s'a întâmplat cum nu, dar principalul lucru este că servietea n'a fost atinsă. Explicația? Atunci nu mi-am putut da bine seama de astfel de minuni fiind proaspăt venit în Belgia. S'ar putea întâmpla asemenea lucruri la noi?

La încrucișarea străzilor principale în locurile de mare umblet se pot vedea teancuri mari de gazete, puse la dispoziția publicului amator.

Voiesc să cumpăr un ziar. Aștept, aștept mereu să vină vânzătorul pentru a mă servi. El nu mai vine. Dar între timp, văd lumea cumpărătorilor de ziare că, ea nu așteaptă ca mine. Fiecare își ia ziarul ce dorește, iar costul lui, îl bagă frumuseț în cutia ce stă deschisă tuturor. Uneori nici nu este nici o cutie, ci banii sunt puși grămadă pe un ziar. Am făcut și eu la fel. Dar spre deosebire de ceilalte cumpărători cari și-au văzut de drum, pe mine, acest lucru m'a surprins mult, pironindu-mă pe loc. Stau în apropiere și observat a-

tent pe fiecare cumpărător. Nimeni nu pleacă fără a plăti exact costul ziarului. N'are parale mărunte, și-le schimbă singur din grămada de mărupțiș lăsând acolo ceace se cuvine. Nici un control, nici un supraveghetor, afară de conștiința fiecărui de simțul de cinste și de omenie, de respect față de banul altuia. Această încredere mutuală, acest acord tacit, este simbolul unor moravuri purificate, este crezul unei societăți omeneste, al unui popor, al unei națiuni cu un prezent demn de admirat și cu un viitor ce va fi minunat de lauri.

Iată, în ce constă secretul succesului al progresului și al civilizației.

Sunt în trenul ce mă duce în zbor de pasăre, spre Charleroi. Călătoreș în clasa a III-a, cum face aproape toată lumea în Belgia. Vagoanele de clasa III-a sunt simple și curate. Este tocmai confortul ce-mi place mai mult și pe care și punga mă autorizează să-l numesc ca atare.

Citesc o carte și fumes o țigaretă. Într'a conductorul care, după ce-mi visează biletul, îmi arată tabla pe care scria: „pentru nefumători”. Eu nu o observasem. Mă scuz „Nu face nimic” îmi răspunde calm funcționarul. Apoi cu acelaș calm scoate un chitanțier, din care-mi detașază o chitanță de 5 franci, pe care întinzându-mi-o îmi spune pe un ton rece, sec și plin de demnitate: „Amenda pentru contravenție”.

Acest sistem de spontană execuție, generalizat pe tot cuprinsul Belgiei l-am găsit admirabil și el este apreciat mult de toți specialiștii în materie de căi ferate.

Într'adevăr, el este superior sistemului provelsor-verbale, cari la noi, pe vremuri, era o chestie de târguială. Erai dispus să-i dai funcționarului un bacșiș, procesul nu se mai încheia. Și nu erau dispuși a da bacșiș numai contravenienți, cari aveau pe cineva la Inspecțiile regionale, unde ajungând procesele-verbale, erau distruse.

Această condamnabilă complicitate a contravenientului cu funcționarul de control al căilor ferate, este aproape exclusă prin aplicarea sistemului execuției pe loc. Dar și într'un caz și în celalt, condiția principală este ca funcționarul să fie incorruptibil, să aibă demnitate și mândrie, grație cărora orice tentativă de a da bacșiș să fie socotită ca o gravă insultă. În felul acesta și publicul corupător, și-ar schimba mentalitatea și s'ar crea un curent de regenere morală și de demnitate civică. Să urmărim exemplul Belgiei!

Aurel Văște

Redactor responsabil:
Dr. A. T. MUREȘAN